

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁR:</p> <p>Egész évre . . 10 kor.</p> <p>Félévre . . . 6 „</p>	<p>Szerkeszti :</p> <p>DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.</p> <p>Főmunkatárs :</p> <p>Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==</p> <p>Budapest, Andrassy-út 9.</p>
---	--	--

Tartalom: A váltóóvás reformja. — Magánjogi gyakorlatunk. — Az új svájci házassági vagyonyjog. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények. — Külföld.

A váltóóvás reformja.

A meglegedés némi érzetével olvastuk e lapok idei május 1-én kiadott füzetének fentírt című közleményét, mely szerint az igazságügyminister átiratot intézett a váltóóvás reformja tárgyában a kereskedelmi ministerhez. Hála az egek Urának! így tehát legalább az első lépés meg volna téve aziránt, hogy a mult évszázad szürke homályából reánk maradt 1840:XV. t.-cz. elavult és a modern korszak lüktető kereskedelmi életének egyik kerékkötőjeként eddig elúrt maradi intézkedései a váltóóvás eljárása körül a változott viszonyoknak, különösen pedig a kereskedelmi világ jogos igényeinek megfelelő módon, gyökeresen megváltoztassanak.

Az pedig, hogy most már legalább az első lépés megtörtént az óhajtott ujítás megvalósítása felé, csakis a kereskedővilág tényezőinek az érdeme, mert a közjegyzők testülete, mely első vonalban hivatott lett volna arra, hogy minden ereje megfeszítésével inauguráltassa e reformot, egyáltalában nem tett semmit ez irányban, sőt bénította és meghiusította egyes tagjai által e téren már évekket ezelőtt megkísérelt törekvéseket.

Így az emlékezetes 1900. évi közjegyzői congressus előtt, és még korább: az 1896. szept. 6. és 7-ki egyleti közgyűlés és az 1897. május havi egyleti központi bizottság ülése előtt feküdt tár-

gyalásra készen oly terjedelmes és a legkisebb részletekre kiterjedő egy indítvány, mely az igazságügyministernek a kereskedelmi ministerhez most intézett átiratában foglalt összes reformokat már akkor — tehát több mint tíz éve ezelőtt — felkarolta volt, kivéve az ügyvédeknek adandó óvásfelvételi jogosítványt és az úgynevezett „postaóvás“ kérdését, mely kérdések az időben még egyáltalában nem is léteztek.

Ezen háromszor ismételt kezdeményezés azonban teljesen meddő maradt, mert a közjegyzői kar érdekei képviseltetésére hivatott mindhárom nevezett hivatalos tényezőjének egyike sem tartotta érdemesnek, hogy a kérdéssel még csak foglalkozzék is.

A közjegyzők 1900. évi congressusa, miután annak elnöke abbéli nézetének adott volt kifejezést, hogy:

„a váltóóvás eljárásának reformálása nem áll a közjegyzők összességének érdekében“ — az indítvány felett napirendre tért át.

Ugyanígy és ugyancsak ezen szempontból ítélte meg a kérdést a közjegyzők egyletének 1896. évi közgyűlése és az 1897. évi központi bizottság ülése is, kik mindketteje az indítvány fölött, megokolás nélkül — napirendre áttért!

A közjegyzők részéről ilyképen teljesen elejtett reformkérdést újabban — és úgy látszik a siker némi kecsegtető reményével — felkarolta és magáévá tette a budapesti kereskedők testülete, mely testület a fentemlített tíz éve ezelőtti tételes indítványokban foglalt alapeszméket — a szerzőjüktől kikért beleegyezés után — felhasználta és azokat saját új eszméivel megtoldva és bőven indokolva, a kereskedelmi minister elé terjesztette, ki viszont az igazságügyminister véleményét kikérte, minek folytán az utóbbi a reformpontokat a bevezetésileg felemlített átiratába összefoglalta és a maga részéről kijelentette, hogy ő is a felmerült kívánságoknak hajlandó megfelelni.

Eddig tehát ennyire haladt a reform kérdése; — tudjuk azonban nagyon jól, hogy annak tényleges életbeléptetéséig még nagyon hosszú út van hátra.

Azért is idején tartjuk, hogy az eddig tétlenül maradt közjegyzői karnak hivatásos képvisellete legalább most már erélyesen lépjen közbe és vegye ki a maga részét a reform létesítése iránti törekvésben. Az út ezen cél felé nyitva áll — ne legyen tehát ismét az elfogulatlan komoly akarat hiányában!

Gászner Béla
kir. közjegyző.

Magánjogi gyakorlatunk.

A polgári törvénykönyv megalkotásának munkája lassított lépésekkel halad és ennek megfelelő fokozott érdeklődés fordul ismét legfőbb bíróságunk gyakorlata felé, melynek állandó szemmeltartása nem nélkülözhető ott, ahol, mint nálunk, az anyagi jog legfontosabb kérdéseit tételes törvény nem szabályozza. Kimerítő és rendszeres összeállítást ezúttal nem nyújtva, csupán az újabb gyakorlatnak egyes lényegesebb mozzanataira kívánjuk a figyelmet felhívni.

1. A végrendelet alaki kellékeinek elbírálásánál a Curia döntéseiben továbbra is érvényesül a favor testamenti és a liberalis felfogás. Így különösen a „záradék“ sokat vitatott kérdése eldöntöttnek tekinthető oly értelemben, hogy a törvény nem írja elő, miszerint a tanuknak a végrendeletkezési actust, nevezetesen a végrendeletkezőnek előttük történt kijelentését és aláírását, külön záradékban kell bizonyítaniok, hanem elegendő, ha ezen alaki kellékek megtartása magában a végrendeletnek a tanuk által ismert és aláírt szövegében meg van említve.* Ép oly kevésbé lényeges egyes a törvény által használt szavakhoz való ragaszkodás és nevezetesen, ha a tanuk a végrendeletkezés megtörténtét „ezennel“ bizonyítják, ez az együttes jelenlétükre oly törvényes vélelmet állapít meg, melynek ellenkezőjét a végrendeletet ezen alapon megtámadónak kell bizonyítani.** A több ívből álló végrendelet pecsételése tényét a tanuknak nem kell külön bizonyítaniok és nem alaki hiba, ha az íveket összefűző zsinór két vége akképp van pecséttel megerősítve, hogy a zsinór egyik végét csak a végrendeletkezőnek, másik végét pedig csak a tanunak pecsétje erősíti a végrendelethez.*** Ellenben ha a pecsételés bármi okból hiányos, péld. az csak a végrendeletkező pecsétjével eszközöltetett, a végrendeletnek egyes ívei az alaki kellékek elbírálásánál nem különíthetők el egymástól és így nevezetesen az azon íven foglalt rendelkezések sem érvényesek, amelyen a kelet és a végrendeletkező és tanuk aláírása előfordul.† Egy a napilapokban is szellőztetett bűnpör, melyben beigazolást nyert, hogy egy ki nem deríthető tettes a Curia ítélete előtt a vég-

* C. 9558/1906.

** C. 5370/1906.

*** C. 3180/1905.

† C. 9558/1906.

rendelet záradékának ezen szavait „jelen végrendeletet“ egy ékezet alkalmazásával „jelen végrendeletét“ szavakra változtatta meg, arra látszott következtetést engedni, hogy a Curia a perben a kérdéses végrendeletet csak azért mondotta ki érvényesnek, mert a hamisított ékezet a „végrendeletet“ szón rajta volt. A bebizonyított hamisítás folytán kieszközölt perújítás során azonban alkalma nyílt a Curia-nak azon feltevést megczáfolni, mintha egy ékezet alkalmazása vagy elhagyása döntő befolyással bírhatna egy végrendelet érvényességének elbírálásánál. Kimondotta, hogy a végrendelet záradéka ékezettel vagy anélkül ugyanazon értelemmel bír és mindkét alakjában egyaránt azt bizonyítja, hogy az a végrendelet, melyet a tanúk záradékkal elláttak, örökhagyónak végrendelete, noha az örökhagyónak eziránti kifejezett kijelentése a záradékban nem is fordul elő.*

Amennyire liberalis a Curia az írásbeli végrendelettel szemben, annyi szigorot tanusít a *szóbeli végrendelet* érvényességének elismerésénél. Talán a polgári törvénykönyv tervezetének hatásával van itt már dolgunk, mely tudvalevőleg a szóbeli végrendeletet egyáltalán csak rendkívüli és ideiglenes hatályú végrendelet formának ismeri el. Míg a pozsonyi tábla szerint az 1876: XVI. t.-cz. 15. §-ának az a rendelkezése, hogy a végrendeletnek ki kell nyilvánítania, hogy szóbelileg akar végrendeletnek, nem azzal az értelemmel bír, hogy a végrendelet alakjára nyilatkozzék, hanem azzal, hogy nyilatkozata ne hagyjon kétséget aziránt, hogy *szóval tett nyilatkozatát* kívánta *végrendeletnek* tekinteni: addig a Curia szerint a szóbeli végrendelet érvényéhez feltétlenül megkívántatik örökhagyó azon kijelentése, hogy az általa tett nyilatkozatot *szóbeli végrendeletnek* kívánja tekinteni** és ha nem is szükséges, hogy ezen kijelentés a törvény által használt szavakkal történjék meg, mégis elengedhetetlen örökhagyónak oly kijelentése, melynek értelme nem enged kétséget aziránt, hogy ő *szóbeli alakban* kívánt végrendeletnek***. Az 1876: XVI. t.-cz. 15. §-nak ezen magyarázata most már a Curia állandó gyakorlatának tekinthető és tekintve, hogy épen a szóbeli végrendeletnél közreműködő egyének alig szoktak ilyen, mondhatjuk minutiosus külömböztetésekre képességgel bírni, a legtöbb szóbeli végrendelet megdőlését jelenti.

* C. 6805/1906.

** C. 4928/1905.

*** C. 7392/1905.

2. A *közszerzemény* jogi természetének kérdését illetőleg bíróságaink eddig kétségtelenül az értékelmélet álláspontján álltak. Szerzeménynek és így közszerzeménynek csak a házasság alatti gyarapodás, vagyis csupán a házasság megszűntével előálló és megállapítható saldo tekinthető, és az egyik házastárs a másik által szerzett dolgokra a házasság alatt tulajdonjogot egyáltalán nem, még azzal a korlátozással sem szerez, hogy az csupán a házasság megszűntével érvényesíthető. A polgári törvénykönyv tervezete ezzel szemben tudvalevőleg a reáleméletet fogadta el, mely szerint a közszerzeményi javakon már a házasság alatt jogközösség keletkezik. Ezt a, keresztülvitelében számos complicációval járó álláspontot a ptkv. előkészítői a tárgyalás további folyamán (I. Főelőadmány) elejtették, mindazonáltal úgylátszik az nem maradt hatás nélkül bíróságaink gyakorlatára. Legalább erre enged következtetni a Curia egy legújabb határozata,* melylyel elismertett a köteles részre jogosított azon joga, hogy megtámadhassa azt a jogügyletet, melylyel az örökhagyó házastárs közszerzeményi jogáról lemondott, mert olyan közszerzeményi vagyona nézve mely már a közszerzeményi jogról való lemondás időpontjában megszerezett, a lemondás a leszármazó köteles részét nem sértheti. Vagyis az ilyen közszerzeményi vagyon a házastársnak már közös tulajdonát képezi és a közösségnek csupán érvényesíthetése van felfüggesztve a házasság tartamára.

Az értékelmélettel ugyancsak ellenkezik a Curia azon határozata,** mely szerint a férj a házasság tartama alatt a birtokában lévő takarékpénztári könyv kiadására köteleztetett, mert beigazolást nyert, hogy az a nő különvagyonának jövedelmeiből ered. Eddig úgy tudtuk, hogy a házasság alatt külön javak és közszerzeményi javak közötti külömböztetésnek helye nincsen és nevezetesen a külön javak jövedelmei is a közszerzemény javára esnek, melyeknek kiadását tehát az azok birtokában lévő házastárstól a házasság tartama alatt követelni nem lehet.

3. Az *özvegyi jog* tekintetében a Curia következetesen ragaszkodik azon állásponthoz, hogy annak előfeltételét a házastársak tényleges együttélése vagy annak nem a nő hibájából történt megszakítása képezi. Eszerint, valamint tartást sem követelhet férjétől

* C. 657/1906.

** C. 5019/1905.

a vétkes nő, elveszti özvegyi jogát is, ha az ő vétkes magaviselete szolgáltatott okot a különülésre.* Szembeállítja a Curia az özvegyi jogot a hitvestársi törvényes örökléssel, melynek egyedüli feltétele a házassági kötelék jogi fennállása, anélkül, hogy a házastársak tényleges együttélésétől függővé volna tehető és a nő bármily vétkesége annak elvesztésére alapul szolgálhatna.** A szegedi tábla szerint özvegyi jogát elveszti az a nő is, aki férje halála után ágyassági viszonyba lép, ellenben a Curia ebben alapot az özvegyi jogtól való megfosztásra nem látott, mert azt az özvegy csupán újbóli férjhezmenetel esetén veszti el.***

Az özvegyi jog terjedelme tekintetében felemlítésreméltó az a határozat,† mely szerint nem ítéltetett meg az özvegyi jog oly ingatlanokra, melyeket, noha telekkönyvileg a férj nevére voltak írva, annak szülői szereztek és használták és csak azért iratták fiukra, mert azt hitték, hogy úgyis túléli őket.

4. Ismeretes a Curia legutolsó, 79. számú teljes-ülési döntvénye, melylyel a törvénytelen gyermeknek az anya hagyatékában a törvényessel egysorban való részesedése kimondatott. Összefüggéssel a Curia egy ítélete,†† mely a jogszabály visszaható erejének érdekes példáját adja. Arról van szó, hogy a törvénytelen származású felperes az anyai hagyaték feletti tárgyaláson elismerte, hogy a hagyatékhoz nincs igénye, mert törvényes leszármazó is maradt az anya után. A Curia megtévesztést látott fenforogni, mert az ellenfél a hagyatéki tárgyaláson azt adta elő, hogy az újabb joggyakorlat szerint a törvénytelen ágyból származott gyermek csak törvényes lemenő nem léteben bír öröklési joggal; s minthogy a megtévesztés folytán tett joglemondás érvénytelen s a Curia 79. számú döntvénye szerint a végrendelet nélkül elhalt anya hagyatékában a törvénytelen gyermek a törvényessel egysorban részesedik: felperes örökösödési jogát megállapítja. Amikor a felperes a lemondó nyilatkozatot tette, tényleg még az volt a jog, amiből felperes kiindult. Tévedésről tehát felperes részéről szoros értelemben nem lehet szó s felperes nyilatkozata nem változtathatta meg ezt a természetét csak azért, mert utóbb a jog megváltozott s a

* C. 2442/1906, 2729/1906, 4750/1905.

** C. 2729/1906, 4750/1905.

*** C. 6218/1905.

† C. 1421/1905.

†† C. 9897/1905.

törvénytelen gyermek örökösödési jogot nyert. Hanem a birói gyakorlatban gyökeredző jogszabály természetében fekszik a visszaható erő. Mivel az általános jogfelfogás a bíróságoknak nem tulajdonít jogalkotó hatáskört, azok jogot csak úgy alkothatnak, ha az új jogszabályt beleértelmezik a régi jogba. Ebből folyólag a birói gyakorlat által alkotott jog mindig úgy jelentkezik, mintha az már régen fennállott volna s csak most vált volna ismeretessé, más szóval a régi tényállásra alkalmazzák az új jogot, azaz visszaható erőt tulajdonítanak neki.

5. Tekintettel az 1874:XXXV. t.-cz. 59. §-ára, mely szerint a közjegyzőnek oly ügyletben, mely az *erköcsiséggel* ellenkezik, résztvennie nem szabad: érdekelhet a Curia azon kijelentése, hogy oly bérleti és vételi szerződés, melyben az egyik fél eladta a másiknak az egész bordélyüzletet oly célból, hogy vevő azt ugyanabban a házban és ugyanazzal a berendezéssel folytathassa, a jó erkölcsökbe ütközik és biróilag nem érvényesíthető.* Megemlíthetjük itt, hogy a német Reichsgericht még tovább megy és a bordélyházakra adott jelzálogkölcsonök birói érvényesíthetőségét is megtagadja, mely kérdés (u. n. Bordellhypothek) körül újabban egész irodalom keletkezett a német szaklapokban.

Kimondta a Curia azon ügyletnek is, mint a jó erkölcsökbe ütközőnek, érvénytelenségét, melylyel a férfi szeretőjének járadékot kötelezett, mert a férfi a nővel oly viszonyban, melyből kötelezve lenne, nem volt és így a kötelezettség vállalásának alapja csak a szerelmi viszony lehetett.**

6. Az ügyleti jogban a cselekvőképtelenek szerződő képességére vonatkozó általános elveket kiterjesztette a Curia*** azon visszterhes ügyletekre is, melyeknél az önképviselőre nem jogosított által nyert ellenérték és az általa elidegenített érték között a közönséges életfelfogáshoz mért aránytalan különbség mutatkozik. Az önképviselőre nem jogosítottak terhes szerződéseinél a Curia az integrum restitutiót azon fenntartással mondja ki, hogy az alperes jogtalanul gazdagodott; e jogtalan gazdagodást nem látta fenforogni a tábla és a Curia, ha a kiskorú a fényűzési cikkeket képezett ruhákat elhasználta.† Zavarólag hat csupán az, hogy a Curia alperes

* C. 554/1905.

** 2284/1905.

*** C. 486/1905.

† C. 591/1905.

vagyonának gazdagodásával és felperes károsodásával egyformán érvel, holott e kétféle jogalap egymással homlokegyenest ellentétes és egymást ki is rekeszti.

7. A postatakarékpénztárról szóló 1885: IX. t.-cz. 17. § szerint a postatakarékpénztári betétkönyv átruházása csak az átruházó írásbeli bejelentése alapján történhetik. Ugyanezt a rendelkezést tartalmazza a m. kir. közmunka és közlekedési minister 3980/1885. sz. rendeletének 28. §-a. Felmerült a kérdés, vajon e rendelkezés az átruházás érvényességi kelléke-e. A Curia helyesen tagadólag válaszolt, kifejtvén, hogy e rendelkezések nem zárják ki azt, hogy a betétkönyvecske tulajdonjoga bírói úton érvényesíttessék az előírt bejelentés hiánya dacára, mert e rendelkezés csupán ügykezelési szabály, mely a magánjogi jogviszonyt nem érinti.* A postatakarékpénztári betétkönyv névre szóló értékpapir, melynek átruházása engedmény és a könyvecske átadása útján történik. Ha ez megtörtént, az átadás be van fejezve. Az idézett törvényben előírt bejelentés a legitimatio kérdésére tartozik, azaz csupán azzal a jelentőséggel bír, hogy a posta mily előfeltételek mellett köteles a könyvecskére fizetést teljesíteni.

H. Sz.

Az új svájci házassági vagyoni jog.

(Folytatás.)

VI. A vagyoni közösség rendszere.

A vagyoni közösség, bármely alakjában, mint *szerződésileg kiköthető* vagyoni jogi rendszer van szabályozva. Ha a házastársak minden további nélkül egyszerűen vagyoni közösséget kötnek ki, az *általános* vagyoni közösség értendő; ha bizonyos vagyontárgyakat, péld. ingatlanokat a vagyoni közösség alól kivesszük, a *korlátolt*; és ha a szerzeményre szorítkozik, a *szerzeményi* vagyoni közösség szabályai lépnek hatályba.

A vagyoni közösség a két házastársnak vagyoni dologi hatályal *egy vagyontömege* egyesíti (*közös vagyoni, Gesamtgut*), mely a házasság tartamára a férj kezelése és hasznélvezete alá kerül, a házasság megszűntével pedig a házastársak között fele-fele részben megoszlik. Az általános vagyoni közösségnél a házastársak minden vagyoni; a korlátoltnál bizonyos vagyontárgyak

* C. 10635/1905.

(pld. ingók); a szerzeményinél pedig a szerzeményi vagyontárgyak képezik ezen osztatlan vagyontömeget. A házastársak vagyoni tehát, ép úgy mint a vagyonegyesítés rendszerénél, szintén házassági vagyonná egyesítetik, de nemcsak külsőleg és gazdasági, hanem jogilag és tulajdonjogi viszonyokra is kiterjedő hatályal. A házassági vagyonná egyesített házastársi vagyoni nem képezik a házastársak közös tulajdonát, melynek őt illető hányadáról mindegyik házastárs szabadon rendelkezhetne és még kevésbbé mennek át a házastársak közös tulajdonába az egyes vagyontárgyak, úgy hogy azoknak őt illető hányadairól mindegyik házastárs önállóan rendelkezhetne, hanem a közös vagyoni a házastársak „osztatlan és együttes“ (ungeteilt und insgesamt) tulajdonába megy át, melyről tehát csak közösen rendelkezhetnek és amelyhez tartozó *minden dologra, mint egészre és nem annak hányadaira* illeti meg őket a tulajdonjog. A svájci „Gesamteigentum“ ennél fogva eltér a német „Eigentum zur gesammten Hand“-tól is (német ptk. 1442. §), melynél a házastársak a közös vagyonnak már fele-fele részben tulajdonosai, csupán azzal a korlátozással, hogy tulajdonjogukat a házasság alatt nem érvényesíthetik. De, — miután a svájci vagyoni közösségi rendszer mellett is a közösség megszűntével mindegyik házastárs, ipso jure, tehát a közösségnél fogva elnyeri az egyes vagyontárgyak hányadszerű tulajdonát, — ez a különbség csak elméleti és úgy a svájci, mint a német vagyoni közösségi rendszernek lényege gyakorlatilag abban foglalható össze, hogy a házastársak sem a közös vagyonból való illetőségükről mint ilyenről, sem pedig a közös vagyonhoz tartozó dolgok és jogokból őket illető hányadokról magukról nem rendelkezhetnek, hanem minden közös vagyontárgyról való rendelkezés csak a házastársak együttes hozzájárulásával történhetik és így a házassági közös vagyoni általában nem a közös tulajdon, hanem a társasági vagyoni szabályai alá esik.

Az általános vagyoni közösséget sokan (Gierke, Menger) a legideálisabb vagyoni jogi rendszernek állítják, mint amely a házaspár egységét a legteljesebben juttatja kifejezésre, a hitelezőknek a legtöbb védelmet nyújtja és szerkezetileg is legkönnyebben keresztülvihető. Ezzel szemben azonban nem ok nélkül hivatkoztak a svájci törvény tervezői arra az igaztalanságra, hogy egyik házastárs vagyoni minden korlát nélkül kiszolgáltatottatik a másik házastárs hitelezőinek és hogy az a házastárs, aki nagyobb vagyonnal járult hozzá a közös-

séghez, a felezés által hátrányt szenved és fordítva. Ezeknek megfontolása vezetett arra, hogy a felezés legalább a válás esetében kizárattott és bizonyos esetekre a közös vagyonból fizetett tartozásoknak a házastársak közötti megtérítése iratott elő, végül pedig általában a vagyonközösség csak mint szerződéses vagyoni jogi rendszer szabályoztatott.

A) Általános vagyonközösség.

1. *Tulajdonjogi viszonyok.* A házastársak minden, úgy a házasságkötéskor már meglévő, valamint utóbb akár ingyenesen, akár visszteher mellett szerzett vagyona, jövedelme és keresete *közös vagyonná* egyesül, egyedüli kivételével a *fenntartott* vagyonnak, melynek keletkezési esetei és szabályai ugyanazok, mint a vagyonegyesítés rendszerénél. (245. § 1.) Ugyanaz a bizonyítási teher is: szabály a közös vagyon, melyhez, hogy valamely vagyontárgy nem tartozik, bizonyítandó. (245. § 3.) A vagyonközösség alapját képező személyes viszonyból következik, hogy a közös vagyonból való illetőségüket a házastársak át nem ruházhatják és meg nem terhelhetik (245. § 2.); a közös vagyon fogalmából pedig, hogy az ahhoz tartozó egyes dolgok és jogokból őket illető hányadokról sem rendelkezhetnek. (L. fentebb.)

2. *Kezelés, rendelkezés és haszonélvezet* ugyanúgy van szabályozva, mint a vagyonegyesítésnél, azzal a különbséggel, hogy ami ott a női behozott vagyonra van előírva, itt az egész közös vagyonra áll. Tehát a férjet megilleti a közös vagyon kezelése és haszonélvezete; a nőt ellenben a kezelés csak annyiban, amennyiben a közösségnek őt illető képviselésében jár el (246. §). A rendes kezelésen túlmenő rendelkezéshez mint két házastárs együttes hozzájárulása szükséges, de harmadik személylyel szemben egy házastárs rendelkezése is érvényes, hacsak a 3-ik nem tudta, hogy a másik házastárs hozzájárulását megtagadja, vagy az illető dolognak a közös vagyonhoz való tartozása külsőleg felismerhető volt (247. §). Örökség elfogadásához vagy visszautasításához mindkét házastárs hozzájárulása, ennek hiányában a gyámhatóság jóváhagyása szükséges (248. §). A lényeges eltérés tehát a vagyonegyesítés rendszerétől az, hogy saját vagyonáról sem rendelkezhetik a férj önállóan, hanem ahhoz a nő hozzájárulása ép úgy szükséges, mint a vagyonegyesítésnél a női vagyon tekintetében.

3. *A tartozásokért való felelősség.* A vagyonközösséggel együtt jár az *adósságok egyesítése (Schuldengemeinschaft)*. A közös vagyont terhelik elsősorban mindkét házastársnak házasság előtti összes tartozásai, emellett mindegyiknek személyes felelőssége saját tartozásaiért érintetlenül fennmaradván (249. §). A közös vagyont terhelik továbbá a férjnek házasság alatti összes adósságai feltétlenül (250. §), melyekért természetesen a férj emellett személyesen is felel. A nő házasság alatti adósságai ellenben csak oly mértékben terhelik a közös vagyont, mint a vagyonegyesítés esetében terhelnék a női behozott vagyont. (L. fentebb.) Ennélfogva terhelik azt 1. a közösség képviselésében, 2. a férj beleegyezésével elvállalt, 3. az önálló hivatás vagy ipar folytatásából és 4. a tiltott cselekményekből eredő (250., 251. §) tartozások, minden egyéb tartozásért ellenben csakis a nő fentartott vagyona felel. Emellett a nő csak a 2—4. alatti, és a fentartott vagyont terhelő tartozásokért felel személyesen is, ellenben az 1. alatti, a közösség képviselésén alapuló tartozásokért nem. Viszont a férj a nőnek minden oly tartozásáért, mely a közös vagyont terheli, személyesen is felel (252. §).

Nyilvánvaló tehát, hogy míg a nő eléggé meg van védve az adósságegyesítésből eredő veszélyek ellen, addig a férjről ez alig mondható. Különösen szembetűnő a férjnek a nő önálló hivatásából eredő tartozásaiért való személyes felelőssége, mely alig egyeztethető össze azzal, hogy ilyen önálló hivatás vagy ipar üzése ellen a férj csak akkor szólhat fel, ha az a közösség érdekébe ütközik. A bíróság az utóvégre törvényen alapuló személyes felelősségben magában alig fogja láthatni a közösség érdekeibe való ütközést és így a személyes felelősségnek, a férj ellenzése dacára folytatott önálló hivatás mellett való kimondása egyébbel nem indokolható mint azzal, hogy a vagyonközösség egyáltalán csak szerződési kikötésen alapul, tehát minden következményeivel együtt előzetesen megfontolható.

4. *Megtérítések.* Az adósságegyesítés folytán a vagyonközösségnél a házastársak egymásközötti leszámolásának különös jelentősége van. Ha ugyanis a házasság megszűnésének rendszerinti esete, — egyik házastárs elhalálozása, — áll be, a közös vagyon felezésének lévén helye (L. alább), leszámolásra szükség nincsen, mert az esetleges megtérítések úgyszólván a közösségbe és a felezés alá esnek. A válás vagy vagyonelkülönzés eseteiben ellen-

ben, melyekben (L. alább) nem felezésnek van helye, hanem a közös vagyonnak férfi és női vagyona való elkülönülése áll be, ennek helyes keresztülvitelét az a körülmény, hogy a közös vagyon a csak a férjet vagy csak a nőt terhelő tartozásokért is felel, bonyolultabbá teszi, mint a vagyonegyesítés rendszere mellett, melynél a tartozások kezdettől fogva vagy a férfi, vagy a női behozott vagyont terhelvén, mindkettőnek activai és passivai között egy kezdettől fogva folyó állandó és határozott viszony áll be, melynek csupán egyszerű lebonyolítására van szükség.

A vagyonközösség mellett tehát ezen esetekben az adósságegyesítés csak harmadik személyekkel szemben áll fenn, ellenben a házastársak egymásnak kölcsönös megtérítéssel tartoznak mindazért, ami csupán egyik házastársat terhelő tartozás kiegyenlítésére a közös vagyonból elvonva lett. Továbbá nemcsak ezen esetekben, hanem a felezés mellett is, megtérítésnek van helye a közös vagyonból fedezett és a fentartott vagyont terhelő tartozásokért és viszont, ép úgy mint a vagyonegyesítés mellett is.

Ezek szerint a férjnek megtérítési igénye van a nőnek személyes és a közös vagyont terhelő, tehát: házasság előtti, önálló hivatásbeli és tiltott cselekményekből eredő tartozásaiért, amennyiben a közös vagyonból lettek fedezve. A férj beleegyezésével elvállalt kötelezettségeknél ez nem forog fenn, mert a beleegyezés folytán a visszteher úgyis a közös vagyonba folyt be. Viszont a nőnek megtérítési igénye van a férjnek összes, a közös vagyonból fedezett tartozásaiért, tehát behozott vagyonát minden körülmények között csorbítatlanul kapja vissza. Ismételjük, hogy ezek a megtérítések mindig csak válás vagy vagyonelkülönzés esetére szólnak és csakis ennek beálltával érvényesíthetők. (253. §. 1.)

Végül leszámolásnak van helye minden esetben a közös és a fentartott vagyon között és pedig már a vagyonközösség tartama alatt is. (253. §. 2.)

(Folyt. köv.)

—er.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

121. Felperes kártérítési címen indította keresetét, arra alapítva azt, hogy megbizottai 1899. június 30-án alperes közjegyzői irodájában Cz. Zs. ottan alkalmazott irnoknak egy 5000 frtos és egy 2500 frtos váltót adtak át óvatolás végett, alperes azonban sem a váltókat, sem az óvásleveleket többszöri felszólítás daczára vissza nem adta . . .

A közjegyző irodájában alkalmazva levő segédeknek, kik a közjegyzőnek nem törvényes helyettesei, az ügyfelek által óvatolás végett átadott váltókért a közjegyzőt a törvénynél fogva (1874. évi XXXV. t.-cz. 17. és 177. §§-ai) felelősség nem terheli, mert a váltóóvás felvétele a törvény által a közjegyző, ennek távollétében helyettesei részére fentartott személyes eljárások közé tartozik, tehát a közjegyzői irodában alkalmazott segédek által joghatálylallyal nem teljesíthető; és mert az óvatolással való megbízás elfogadása az óvásfelvételi eljárásnak egyik részét képezi, tehát ugyanazon tekintet alá esik, mint maga az óvásfelvétel. Felelősség terheli a közjegyzőt azonban abban az esetben, ha az irodájában alkalmazva levő segédek valamelyikét az ügyfelek által óvatolás végett hozott váltók átvételére felhatalmazza . . .

Jelen esetben azonban alperest még akkor sem terhelné kártérítési kötelezettség, ha Cz.-t váltóknak óvatolás végett való átvételével meg is bízta volna.

Mert felperes illetve az ő megbizottai, jóllehet Budapesten több közjegyzői iroda van, a váltókat perbeli előadása szerint is annak a Cz.-nek adták át, ki a váltókon elfogadóként s kinek neje kibocsátóként, apósa és anyósa pedig forogatóként szerepeltek és akiről tudta, hogy végrehajtásokkal üldözik, kinek tehát érdekében állhatott, hogy ezek a váltók megsemmisüljenek, amire felperes megbizottjai: K.-t dr. S. B. előzetesen figyelmeztette is; mert felperes alperestől a váltókat másfél hónapig nem kérte és csak Cz.-nek Amerikába szökése után vont a kérdőre, mikor alperesnek már nem állott módjában Cz.-t számadásra vonni s mert ezek szerint azt az állítólagos kárt, melynek megtérítését követeli, saját nagymérvű gondatlansága idézte elő és így a következmények egyedül őt terhelhetik.

De különben a kihallgatott tanuk sem bizonyították, hogy alperes óvatolás végett hozott váltóknak átvételével Cz.-t megbízta. (Keresk. és váltószék 1905. június 9. 22658. sz.)

Az elsőbiróság ítéletének megváltoztatásával alperes kártérítési kötelezettsége megállapítottatik.

A tanuknak vallomásaival és a Cz. Zs. által alperes cím-bélyegzőjével és saját aláírásával kiállított elismervénnyel bizo-

nyitottnak találta a tábla, hogy alperes segédje (irodavezető irnoka) Cz. Zs. egy drb 5000 frtos és egy drb 2500 frtos váltókat, melyeken Cz. Zs. elfogadó, neje kibocsátó, S. S. és ennek neje pedig forgatók voltak s amelyeket Sch. B. az átadás előtt kitöltött, megóvatolás végett K. Á.-tól alperes közjegyzői irodájában átvette.

Ugyancsak a tanuknak vallomásaival bizonyítottanak találja a tábla azt is, hogy Cz. Zs. máskor is vett át váltókat óvatolás végett, melyek alperes vagy helyettese által meg is óvatoltattak, sőt olyanokat is vett át, amelyeken Cz. maga is váltókötelezett volt. Mint-hogy pedig alperes Cz.-nek ezt az eljárását be nem szüntette, Cz. Zs. ha nem is kifejezetten, de alperesnek hallgatag beleegyezése által felhatalmazottnak tekintendő alperes részéről arra, hogy a közjegyzői irodába óvatolás végett hozott váltókat s még olyanokat is, amelyeken maga Cz. váltóköteleztként volt aláírva, átvehesse, amit megerősít dr. F. Á. tanunak az a vallomása is, hogy alperes távollétében a letétek, értékek és váltók kezelését is Cz.-re bízta s e célból a Wertheim-szekrény kulcsát is neki adta át . . .

Ennélfogva alperest a meghatalmazott segédje által óvatolás végett átvett, de meg nem óvatolt és felperesnek vissza nem adott váltókért az 1874:XXXV. t.-cz. 17. §-a szerint felelősség terhelve, kártérítési kötelezettségét megállapítani kellett . . . (Budapesti tábla 1905. november 28. 2359. sz.)

A másodbiróság ítéletének megváltoztatásával az elsőbiróság ítélete helybenhagyatik, indokainál fogva és azért, mert felperes a kihallgatott tanuk vallomásával egyáltalán nem bizonyította, hogy alperes a per tárgyát képező váltóknak óvatolás céljából való átvételére Cz. Zs.-nak külön felhatalmazást adott volna, felperes és alperes között tehát akkor, amikor felperes a szóbanforgó váltókat Cz.-nek átadta, megbízási szerződés létre nem jött és így alperesnek kártérítési kötelezettsége ezen az alapon meg nem állapítható, mert alperesnek volt helyettese, mint tanu azt vallja, hogy nem bír tudomással arról, hogy az alperes váltóknak óvatolás céljából való átvételére Cz. Zs.-ot egyáltalán felhatalmazta volna, csak abból a körülményből, hogy alperes Cz. irányában nagy bizalommal viseltetett és reá vagyontételeket is bízott, következteti, hogy Cz. váltók átvételére fel volt jogosítva, ezzel a vallomással tehát az sincs bizonyítva, hogy Cz. váltók átvételére egyáltalán fel volt jogosítva, de ha ez a körülmény bizonyítottan vétetnék is, ebből okszerűen semmiesetre sem következtethető az alperesnek beleegyezése és jóváhagyása arra, hogy távollétében Cz. Zs. oly váltókat vehessen át, amelyeken maga Cz. váltókötelezett és így saját személyében érdekelt volt, midőn tehát felperesnek megbízottja a S. B. tanunak figyelmeztetése dacára is a Cz. által elfogadói, ennek neje által kibocsátói, apósa és anyósa által pedig forgatói minőségben aláírt kereseti váltókat Cz. Zs.-nak átadta óvatolás végett, oly gondatlansággal járt el, hogy annak következményeiért alperes felelőssé nem tehető . . . (Curia 1907. február 6. 243/906. sz.)

*

122. A végrendelet érvénytelennek mondandó ki, mert az 1901. évi 38. ügyszám alatti közjegyzői jegyzőkönyvből kitűnik, hogy jelen esetben a végrendeletnek nem az 1876:XVI. t.-cz. 23. és 24. §§-ai értelmében való letételéről, hanem az 1874. évi XXX. t.-cz. 106. §-a szerint őrizetbe vételéről lehet szó. Utóbbi esetben pedig a végrendeletnek minden tekintetben azokkal a kellékekkel kell ellátva lenni, melyek az írásbeli magánvégrendelet érvényességéhez szükségesek. Ehhez képest, minthogy a végrendeleten örökhagyó aláírása szemlélhető, az 1876:XVI. t.-cz. 5. §-a értelmében a tanuk által a végrendeleten annak igazolása volna szükséges, hogy végrendelező együttes jelenlétükben kijelentette, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza s azt előttük írta alá, vagy ismerte el aláírtnak. Még ha a végrendelező eme kijelentése az okirat által igazoltnak volna is vehető, kétségtelen, hogy hiányzik az okiraton annak a bizonyítása, hogy végrendelező azt a tanuk együttlétében írta alá, vagy ismerte el általa aláírtnak, minélfogva a megtámadott végrendeletet érvénytelennek kimondani kellett.

Érvénytelen volna a végrendelet akkor is, ha a 38/901. ügysz. jegyzőkönyvben foglalt jogcselekménnyel örökhagyó végrendeletét az 1876:XVI. t.-cz. 23. §-a értelmében letenni kívánta volna; mert eltekintve attól, hogy az idézett t.-cz. 24. §-ában előszabott és a letétel jogkövetkezményének feltételét képező eljárás teljesen figyelmen kívül hagyatott, az 1876:XVI. t.-cz. 25. §-a értelmében a végrendelező aláírásának ez esetben is az idézett t.-cz. 5. §-ának megfelelően kellett volna történni, ezt az érvényességi kelléket pedig a megtámadott végrendelet nélkülözi. (Curia 1907. április 16. 1613/906. sz.)

Hagyatéki eljárás.

123. Az elsőbiróságnak végzése a kir. közjegyző díjának összege tekintetében felfolyamodott részében megváltoztatik, a közjegyzői díjátalány 48 koronáról 72 koronára felemeltetik, és az elsőbirósági végzésben megnevezett örökösök utóbbi összegnek a kitett idő s jogkedvezmény terhe alatti megfizetésére köteleztetnek, mert tekintettel arra, hogy a fennforgó esetben az örökösödési eljárás keresztülvitele nemcsak az elsőbirósági átadó végzésben megnevezett három, hanem ezeken kívül még a Bungeredeán Ipate örökhagyó megelőző hagyatékának a tárgyalását is tette szükségessé, az 1894:XVI. t.-cz. 117. §-nak utolsó bekezdése és annak I. b), c), d) pontjai szerint a kir. közjegyzőt a díj mind a négy általa tárgyalt hagyatékért a vagyon leltári, illetőleg a tárgyalás során kitüntetett értéke szerint illeti meg, és ezenfelül a t.-cz. 119. §-nak utolsó tétele értelmében a külön jegyzőkönyv felvétele körüli eljárásért is, még pedig: Bungeredeán Ilie örökhagyónak 1,547 K értékű hagyatéka után 16 K, 2. Bungeredeán Ipate 689 K hagyatékért 10 K 3. Bungeredeán Iliáné sz. Kosztin Isztina után 1891 koronáról felvett

hagyatéka után 16 K, 4. Bungeredeán Juon 3,529 K hagyatékáért 24 K, és 5. az utolsó helyen nevezett örökhatározó által eladott ingatlan tulajdonjogának a vevőre leendő bekebelezése tárgyában felvett különjegyzőkönyvért 6 K, mindössze tehát 72 K. (Kolozsvári kir. tábla 1904. márczius 9. 607/1904. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

124. A kért bejegyzést a kir. törvényszék nem rendeli el, mert a K. T. 6. §-a szerint azt, hogy a kereskedés, mint iparjogosítvány, kik által és mily feltételek mellett gyakorolható, az ipartörvény (1884: XVII. t.-cz.) és az e részben fennálló rendeletek határozzák meg. Az ipartörvény 1. §-a szerint pedig bármely iparág, ideértve a kereskedést is, csak az ipartörvény korlátai közt gyakorolható. És a 4. § értelmében, aki ipart szándékozik üzni, tartozik ebbeli szándékát az illetékes iparhatóságnál bejelenteni, mely bejelentésről az iparhatóság igazolványt ad ki.

Ezek szerint úgy a kereskedelmi, mint az ipartörvénynek imént megjelölt rendelkezéseiből folyik, hogy valamely czég bejegyzésénél az erre hivatott bíróság által elsősorban az a kérdés vizsgálendő, hogy a czég bejegyzését kérő, a kereskedésnek önálló és szabadon való gyakorolhatására megkivántató iparigazolvánnyal bír-e? Minthogy azonban folyamodó jelen czégbejegyzés iránti kérvényével az iparhatósági iparigazolványt be nem mutatta, sőt kérvénye szerint ily iparigazolványnak kiadását az illetékes iparhatóság meg is tagadta, a törvényes előfeltétel hiánya miatt czége bejegyzésének nincs helye. (Bpesti keresk. és váltótszék 46,723/1907. sz.)

*

125. A megállapodott joggyakorlatnak megfelel az elsőbíróság ama kifejtése, hogy a mérleg közzétételének a K. T. 198. §-a értelmében hírlapi közzététel útján kell történni és pedig akkor is, ha az alapszabály ebben az irányban nem rendelkezik.

Azonban minthogy az 1297/906. sz. elsőbírósági végzésben foglalt figyelmeztetés megtörténte után keletkezett, és az 1906. június 27-én bejegyzett alapszabály 82. §-a nem rendelkezik a mérleg hírlapi közzététele tárgyában és ezen alapszabály bejegyzése megtörtént anélkül, hogy a részvénytársaság a mérleg hírlapi közzététele tekintetében a törvénynek megfelelő pótlásra bíróilag figyelmeztettetett és minthogy ezek szerint a részvénytársaság igazgatóinak mulasztása ezúttal menthető, ennél fogva a tábla a büntetés kiszabását mellőzendőnek találta. (Budapesti tábla 1907. május 8. 1095/v. sz.)

*

126. A nem telepített kereseti váltón oly harmadik személyként, ki által, illetőleg kinél a fizetés teljesítendő, Sch. Zs. van kijelölve, felperes tehát a kibocsátó elleni visszkereseti jogának

fenntartására a váltótörvény 41. §-ának 1. pontjában körülírt kötelezettségének eleget tett, midőn megbízása folytán nevezettet a váltó lejártá után a kir. közjegyző a fő- és székv. m. kir. államrendőrségnél kinyomozott lakásán a váltónak fizetés végett bemutatása céljából kereste, azonban nem találta s ezen körülményeket a B) alatti óvással igazolja.

Elhagyásával az elsőbíróság ítélete amaz indokának, hogy alperes azt, hogy a fizetést Sch. Zs.-nél a váltó lejártakor megkísérelte, mivel sem bizonyította, mivel ez a körülmény bizonyítása esetében sem mentesítené alperest a fizetésbeni késedelme alól, mert a váltóban fizetési személy megjelölésének nem az a joghatálya, hogy az elfogadó ennek a személynek tartozik a váltó kiadása ellenében fizetni, hanem az, hogy az elfogadó ennél a személynél, illetve ezen személy által fogja a fizetést a váltó bemutatása ellenében a váltóbirtokos kezéhez teljesíteni: a kir. tábla ítélete a most felhozott indokokból helyben volt hagyandó. (Curia 1907. márczius 19. 371. sz.)

*

127. K. D. és B. V. alperesek kifogásaikban azt adják elő, hogy az óvásban nem foglaltatik annak a neve, ki ellen az óvás felvételét végül hogy az óvásban nem foglaltatik az sem, hogy az óvatoló közjegyzőnek a lakás kipuhatólása iránt tett tudakozódása siker nélkül maradt

A becsatolt óvás szerint az óvatoló közjegyző felperes által megkeresettetett, hogy a váltót a váltón kitett fizetési helyen, Szolnokon, fizetés végett mutassa be; minthogy a V. T. 99. §-ának 2. pontja szerint az óváslevélnek magában kell foglalnia annak a nevét vagy czégét, ki ellen az óvás felvételét s minthogy az óváslevél fenti kitételéből az, hogy az óvás ki ellen vétetett fel, nem tűnik ki, ennél fogva a felvett óvás szabálytalan.

De nem felel meg a becsatolt óvás a V. T. 99. §-ának 3. pontjában előírt rendelkezésnek sem, mert az óvás vonatkozó része szerint az óvatoló közjegyző elment Szolnok város rendőrkapitányi hivatalába, ott a váltó elfogadját nem találván, utána való kérdezősködésre azt az értesítést nyerte, hogy az elfogadó fizetés végett nem jelentkezett és a váltóra fedezet nem érkezett; minthogy pedig az óváslevél eme kitételéből az a körülmény, hogy a kereseti váltó fizetés végett tényleg bemutatott s így az a körülmény, hogy a V. T. 99. §-ának 3. pontjában említett felszólítás megtörtént volna, ki nem tűnik, kétségtelen, hogy a bemutatás szabálytalanul történt. (Szolnoki törvényszék.)

A kereseti váltón az elfogadó B. T. B. M.-né lakhelyéül Uj-Kécske van megjelölve és emellett telephelyül telepes személy megjelölése nélkül Szolnok van kitüntetve. A váltótörvény 43. §-a szerint tehát ez a váltó az intézvényezettelnél a telep helyén volt fizetés végett bemutatandó s az óvás is ott volt felveendő.

A Szolnokon, mint telephelyen felvett *B)* alatti óvás tartalmából kitűnik az, hogy az óvatoló közjegyző a kereseti váltónak fizetés végetti bemutatása céljából Szolnokon, mint telephelyen az elfogadót kereste, ebből pedig nyilvánvaló, hogy az óvatoló személy a váltót a V. T. 43. §-ának megfelelően a telephelyen az elfogadónak kívánta bemutatni, s így alaptalan az alpereseknek a *B)* alatti óváslevél ellen felhozott az a kifogásuk, hogy az nem tartalmazza azon személy megjelölését, aki ellen az óvás felvételre került.

De alaptalan alpereseknek az óvás szabályszerűsége ellen emelt kifogása annyiban is, amennyiben azt vitatják, hogy az óváslevél a V. T. 99. §-ának 3. pontjában előírt kellékeknek meg nem felel. A váltótörvény 102. §-ának 2. bekezdése szerint ugyanis annak igazolására, hogy a váltó az intézvénnyezettnek a fizetés helyén itteni lakása hiányában fizetés végett nem volt bemutatható, elegendő az, ha az óváslevélben az óvatoló személy által tanúsítatik, hogy a fizetés helyének rendőri hivatalánál az intézvénnyezett lakása felől teljesített tudakozódása eredmény nélkül maradt.

Minthogy pedig a *B)* alatti óváslevélnek az a tartalma, hogy az óvatoló közjegyző a váltón kitüntetett telephelyen, Szolnokon, a város rendőrkapitányi hivatalában megjelent, ott az intézvénnyezettet nem találta és az utána való tudakozódására a rendőrkapitány kijelentette, hogy az intézvénnyezett fizetés teljesítése végett nem jelentkezett és a váltóra fedezet nem érkezett, mindenesetre annak tanúsítását foglalja magában, hogy az óvatoló közjegyzőnek a rendőrkapitányságnál az intézvénnyezett után, illetőleg ennek a telephelyen lévő lakása után való tudakozódása eredménytelen volt, ezzel pedig az óvási cselekmény befejeztetett: az óvás szabályszerűnek és a felperes visszereseti jogainak fentartására alkalmasnak tekintendő. (Curia 1907. május 8. 452/v. 1906. sz. a budapesti tábla indokainak helybenhagyásával.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

128. Az 1876: XVI. t.-cikknek a jelen esetben alkalmazandó 6. §-a értelmében az írásbeli magánvégrendelet érvényességéhez egyebek közt szükséges az is, hogy a végrendeletet egyik tanu olvassa fel és annak megtörténte után az örökhagyó kijelentse, hogy az okirat az ő végakarátát tartalmazza. Minthogy a végrendeletnek sem szövegében, sem záradékában nincs tanúsítva az, hogy a végrendeletet egyik tanu olvasta fel, a felpereseknek erre irányuló tagadásával szemben alperesek ezt a körülményt bizonyítani tartoztak volna. Felperesek azonban ezt nem bizonyították, annak a tanúsítása pedig, hogy a végrendeletet az okirat felolvasása után kijelentette volna, hogy az az ő végakarátát tartalmazza, az idézett törvényszakasz határozott rendelkezése ellenére

sem a végrendelet szövegében, sem annak záradékában nem foglaltatván: a megtámadott végrendelet olyan lényeges alaki hiányokban szenved, melyek miatt azt érvénytelennek kimondani és ennek következményeképp a törvényes örökösödés rendjét megállapítani kellett. (Curia 1907. márczius 12. 10,461/906. sz.)

*

129. Kétségtelen ugyan, hogy az örökhagyó által hátrahagyott s a perben végrendeletként szereplő levélnek csakis második ívében foglaltatik oly kijelentés, mely az örökhagyó végakarati intézkedésének volna tekinthető. Tekintve azonban, hogy e levél második íve nem önálló okirat, hanem tartalma szerint csakis folytatása az első ívnek, s tekintve, hogy ez a második ív az 1886: XVI. t.-cz. 8. §-a rendelkezéséhez képest a kérdéses levél első ívével zsinórral összefűzve és a zsinór két vége a végrendeletalkotó által lepecsételve nincs, az a törvényben előírt alaki kellékek már ezért is nélkülözi. De ha a levél második íve önálló okirat volna is, az csak abban az esetben volna érvényes végrendeletnek elfogadható, ha azon egymagában véve is feltalálhatók lennének amaz érvényességi kellékek, amelyeket a fent idézett törvény a kiváltságos végrendeletekre nézve is kötelezően előír. Ily érvényességi kellék az idézett törvény 7. §-a szerint: a végrendeletalkotó helyének és időpontjának az írásbeli végrendeleten való kitétele. Minthogy azonban eme kellékek a kérdéses levélnek össze nem fűzött különálló íve nélkülözi — kétségtelen, hogy azt érvényes végrendeletnek tekinteni nem lehet; tévesen ítélte tehát a másodbiróság, amidőn ezt a levelet érvényes végrendeletnek elfogadta és a hagyatéki vagyont eme végrendelet alapján az elsőrendű alperesnek odaítélte, amiért is ítéletének megváltoztatásával, az elsőbiróság ítéletét kellett — vonatkozó részében a most kiemelt indokolás alapján; egyéb részében pedig a saját megfelelő indokolása alapján helybenhagyni. (Curia 1907. április 4. 3649/906. sz.)

*

130. A második nő özvegyi joga az 1840: VIII. t.-cz. 18. §-ának esetében egy gyermekrész haszonélvezetében állván, önként következik, hogy abban az esetben, ha az örökhagyó vagyonát egyik leszármazójának még életében elajándékozta s ezáltal az özvegyet özvegyi jogának érvényesíthetőségétől megfosztotta, az özvegy a megajándékozott lemenőtől egy gyermekrész haszonélvezetének átengedését követelheti s ebben a jogában őt az örökhagyó által tett ajándékozás semmi módon sem korlátozhatja, annyival kevésbé, mert az ideiglenes törvénykezési szabályok 7. és 8. §-ában foglalt intézkedések csak az ott meghatározott személyek törvényes osztályrészére vonatkozik és a második nő özvegyi jogára alkalmazást nem nyerhet. (Curia 1907. április 4. 5179. sz.)

*

131. Jogszabály ugyan, hogy a kötelesrész az örökhagyó elhalálozásakor válik esedékessé s ebben az időpontban minden tehertől és időkorlátozástól mentesen adandó ki, mert a szükségörökös osztályrésze a törvény által különben is a törvényes örökrész felére lévén korlátolva, a szükségörökös azt sem megterhelten elfogadni nem köteles, sem annak kiadása későbbi időpontra ki nem tolató; mindazonáltal abban az esetben, midőn a hagyatéki vagyont nem özvegyi jog, hanem harmadik személy által az örökhagyóval kötött jogügylet alapján szerzett haszonélvezeti jog terheli, a kötelesrész csak ezen haszonélvezeti jog megszűnte után válik esedékessé. (Curia 1906. április 9. 10634/1904. sz.)

*

132. A birói gyakorlat szerint a törvénytelen gyermekeknek csak anyjuk után van törvényes öröklési joguk, ellenben anyjuknak rokonai után nincs és az id. törv. szabályrendelet 9. §-a értelmében a törvénytelen gyermekek az anyai rokonokkal törvényes öröklési kapcsolatban nincsenek. (Curia 1907. április 26. 795/1906. sz.)

*

133. A másodbiróság ítéletének a hozomány biztosítása iránt előterjesztett felperesi kérelmet elutasító részét a kir. Curia azért hagyta helyben, mert a házastársak ágytól és asztaltól való különélését elrendelő ítéletben a bíróság a H. T. 102. §-a szerint a különélés elrendelésén felül csak a közös kiskorú gyermekek elhelyezése és ezeknek, valamint a nőnek tartása és a szükséges tárgyaknak ez utóbbi részére kiadása felől intézkedik ideiglenesen, a hozomány biztosítása iránti rendelkezés tehát annak az ítéletnek nem tárgya. (Curia 1907. április 10. 2641. sz.)

*

134. Az alperes alapszabályainak 5. §-ában, mely szerint minden fizetés és visszafizetés a takarékpénztári könyv áthozója, mint annak vélelmezett jogszerű tulajdonosa kezéhez eszközöltetik, hacsak a betevő a visszafizetést a saját maga részére fenn nem tartotta, a betevővel szemben azt a jogot biztosította magának, hogy a személyes felvétel jogának fentartása nélkül kiállított betétkönyvecske alapján a fizetést annak részére is joghatályosan teljesíthesse, ki a könyvecskeinek pusztán birtokosaként jelentkeznek és ne legyen köteles a birtokosi minőség jogosságát is megvizsgálni, következve ez a kikötés a névre szóló takarékpénztári könyvecskét még előmutatóra szóló értékpapírrá át nem változtatja. (Curia 1907. április 25. 500/V. sz.)

*

135. A tehermentesítés kötelezettségének jogszerű folyománya ugyan, hogy az eladó, amennyiben az eladott ingatlanra bekebelezett terheket az evégett meghatározott határidő alatt ki nem törölteti, a vevő vagyoni jogi érdekének biztosításául megfelelő összegnek birói

letétbe helyezésére köteleztessék; ez a biztosíték azonban az eladott ingatlan tényleges és valóságos értékét meg nem haladhatja. (Curia 1907. február 13. 9975/1905. sz.)

*

136. Az elsőbiróság ítéletének indokaiban helyesen fejtven ki azt, hogy a teljesített fizetésről kiállítandó nyugtabélyegkiadás fedezetének kötelezettsége a fizetést átvevő hitelezőt terheli, ennél fogva a másodbiróság ítéletének megváltoztatásával, az elsőbiróság ítéletét kellett helyben hagyni. (Curia 1907. április 9. 20/1906. sz.)

*

137. Bár igaz, hogy a készfizető kezesek a hitelezővel szemben, hacsak más nem köttetett ki, egyetemleg felelősek, a kezeseknek egymás irányában az egyik kezesárs által a fizetésektelen főadós helyett fizetett tartozás aránylagos megtérítése iránt visszereseti joga csak akkor áll fenn, ha a kezesek együttesen és közösen, illetve bár más-más időben, de egymásra való tekintettel, vállaltak készfizető kezeséget. (Curia 1907. márczius 27. 498. sz.)

*

138. A Curia a másodbiróság ítéletét helyben hagyja azért, mert habár az 1885. évi IX. t.-cz. 17. §-a szerint a postatakarékpénztári betétkönyvecskének más személyre való átruházása csak az átruházónak a postatakarékpénztárhoz intézett bejelentése alapján történhetik, — ez nem zárja ki azt, hogy ily betétkönyvecskére nézve — a tulajdonossal kötött, de a postatakarékpénztárnál be nem jelentett átruházási jogügylet alapján az ahhoz való tulajdonjog birói úton érvényesíttessék, mely esetben a betétkönyvecskének az új tulajdonosra átruházása, vagy az arra elhelyezett pénznek felvétele a postatakarékpénztárnál a jogerős ítélet alapján történhetik. (Curia 1907. márczius 6. 10,635/1905. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

139. Panaszosnak a pénzügyigazgatósághoz intézett az a kérelme, hogy zálogjogbejegyzési kérvényén bélyegeken lerótt bejegyzési illeték részére megtéríttessék, mert kérvényét a telekkönyvi hatóság tagadólag intézte el — azért utasított el, mert az ily utalványozás az illetéki szabályok 24. §-a értelmében a bíróság hatáskörébe tartozik. Eszerint a pénzügyigazgatóság a maga illetéktelenségét állapította meg, mi azonban nem helyes s az illetéki szabályok 24. §-ából ily határozatra indok nem meríthető. Ugyanis bár igaz, hogy az 1881. évi XXVI. törvényczikk 13. §-a, illetve az illetéki szabályok 24. §-a szerint az eljáró bíróságnak lett volna kötelessége a visszautalványozásról hivatalból gondos-

kodni és ennek helyrehozását ügyfél ugyancsak az eljáró bíróságnál bélyegmentes beadvánnyal szorgalmazhatná: a törvény idézett szakaszának célzata nem az volt, hogy az illetékvisszatulványozások kivétessenek az azok eszközzésére hivatott pénzügyi hatóságok kezéből, hanem egyrészt hogy a felek hamarabb jussanak a tartozatlanul lerótt összegek birtokába, másrészt hogy iratoknak átküldése és visszaküldése által előállható munka megkíméltesék, ebből azonban miután a pénzügyi tárcza terhére eszközendő utalványozásról van szó — nem következik sem az, hogy a bíróságok e részben kizárólag illetékesek volnának, sem az, hogy a pénzügyi hatóságok oly esetekben, milyen a jelen, midőn az érdekelt felek a visszatulványozást magánál a pénzügyi hatóságnál szorgalmazzák, saját tárczájuk terhére utalványozási joggal nem bírnának. Mindezeknél fogva kellett a jelen végzés rendelkező része értelmében határozni. (18508/1905. sz.)

*

140. 1. az 1887. évi XLV. törvénycikk 6. §-ának utolsó pontja értelmében, az 1881. évi XXVI. törvénycikk 22 §-nak c) pontjában jelzett társulatok csak a szerzés idejét követő 10-ik év elteltével kötelesek illetékegyenértéket fizetni, a szerzés akár esett illeték alá, akár nem, ha tehát az illetékegyenértékkel megrovott ingatlanok között volna olyan, amely 10 éven belül szereztetett, az erre eső illetékegyenérték törlendő lesz; 2. igaz ugyan, hogy a most jelzett törvényhely arra az esetre, mikor törvényszerű illetékmentesség alá eső szerzés esete forog fenn, másként rendelkezik: ez a rendelkezés azonban nem vonatkozik az 1881. évi XXVI. törvénycikk 22. §-ának c) pontjában foglalt társulatokra, hanem csak az ezektől különböző más jogi személyre, ami már abból is kitűnik, hogy „az 1881. évi XXVI. törvénycikk 22. §-ának c) pontjában említett társulatok” többes számban fordulnak elő, a tőlük különböző „más jogi személy” pedig egyes számban, de kitűnik ez a törvényhozás azon célzatából is, mely szerint ez a most jelzett c) pontban foglalt társulatokra az 1881. évi XXVI. törvénycikk előtt létezett törvényes állapotot óhajtotta visszaállítani. (17707/1905. sz.)

*

141. A felterjesztett alapszabályokból kitűnik, hogy a panaszos szövetkezet csak saját tagjainak nyújt kölcsönöket, s a beszerzett tagnévsor szerint R. Vilmos a szövetkezetnek tagja, tehát az ezáltal kiállított kötelezvény az illetéki díjjegyzék 89. tétel XII. c) pontja értelmében illetékmentes. Az a körülmény, hogy a kötvény nagyobb összegről (10,000 koronáról) van kiállítva, az illetékmentességet meg nem szünteti, mert a törvény ilyen korlátozást nem tartalmaz. Mely indokokból az ítélet rendelkező részéhez képest kellett határozatot hozni. (14569/1906. sz.)

*

142. Az illetéki díjjegyzék 95. tételének B. b) pontja szerint a szülőkről mostoha gyermekeikre átszálló haláleseti vagyonátruházás esik 1.30/0 illeték alá, nem rendeli azonban azt, hogy mostoha gyermekekről mostoha szülőkre történt vagyonátruházás is ugyanazon illeték alá esnék. Mostoha gyermekről, mostoha szülőre történt haláleseti vagyonátruházás ugyancsak nem sorozható az illetéki díjjegyzék 95. tételének B. d) pontjának rendelkezései alá sem: mert e rendelkezés, „más rokonokra az unokatestvéreket bezárólag” a rokonsági viszonyt, vagyis azt, hogy az örökös és az örökhagyó közös törzstől származtak legyen, feltételezi, már pedig a mostoha gyermek és mostoha szülő ilyeneknek tekinthetők nem lévén, a kifogásolt illeték kiszabásánál a 10⁰/0-os illetékmérv törvény szerint alkalmaztatott, amiért is a panasz elutasítandó [volt. (5466/1905. sz.)

*

143. A kincstár az utólagos kiegyenlítés feltétele mellett kiszabott és befizetett illeték bizonyos részének visszafizetése esetén, a visszafizetett illeték után a feleknek kamatot fizetni nem tartozik. (11795/1906. sz.)

*

144. Az 1881. évi XXVI törvénycikk 20. §-a, illetve az 1881. évi XLI. törvénycikk 64. § értelmében a nyereségre alakult vállalatok tartoznak a kisajátítás útján tulajdonukba átment földterületek után a vagyonátruházási illetéknek felerészét megfizetni. Ezt a rendelkezést akkor is alkalmazni kell, ha a kisajátítási joggal bírő fél az ingatlant nem bírői úton, hanem magánegyezséggel szerzi meg, mert a törvény célzata az, hogy a kényszer útján megváltható ingatlanoknak a jogosított fél által való megszerzését olcsóbbá tegye, s mert a törvény az illetékmentességet nem szorítja kifejezetten ahhoz, hogy a kisajátítás bírői úton történjék. Minthogy panaszos részvénytársulatnak, mint természeténél fogva nyereségre alakult vállalatnak, az általános bányatörvény 98. § alapján a megvett ingatlanra kisajátítási joga volt, a kisajátítási eljárásnak folyamatba tételére azonban a megegyezés létrejötte miatt szükség nem volt, ki kellett mondani, hogy panaszos a megvett ingatlan után kirótt 103 korona 20 fillér adásvételi illetéknek csupán fele részét tartozik megfizetni. Az egész illeték törlesztésére irányuló kérelem azonban törvényes alap hiányában teljesíthető nem volt. (1311/1906. sz.)

*

145. Annak a panaszbeli kérelemnek, hogy a kiszabott illeték abból az okból szállítassék le, mert a hagyatéki ingatlan értéke nem megfelelően számított ki, helyt adni nem lehetett és pedig azért, mivel a panaszolt határozatnak idevonatkozó része teljesen megfelel az 1887: XLV. törvénycikk 3. és 4. §§-ában foglaltaknak, nemkülönben az e törvényrendelkezések alapján, mértékét

tekintve is helyesen kiszámított törvényszerű legkisebb érték figyelembevételével megfelel az egyszersmind az illetéki díjjegyzék 95. t. B. a) pontjában és 2. jegyzetében foglalt rendelkezéseknek is. De nem lehetett helyet adni annak a panaszbeli kérelemnek sem, hogy a kiszabott birság töröltessék. Az 1881. XXXIV. törvénycikk 4. §-ának a) pontja a hagyatékoknak az eljáró bíróságok által leendő bejelentését csupán azokra a hagyatékokra nézve állapította meg, amelyek biróilag letárgyaltak, ellenben ugyanezen § d) pontja a hivatalos beavatkozást nem igénylő hagyatékok kimutatásainak benyújtását az örökösnek teszi kötelességévé. Ezeket a rendelkezéseket kiegészíti az idézett törvénycikk 5. §-ának e) pontja, amely szerint a bejelentés oly hagyatékoknál, melyeknél birói beavatkozásnak helye nincsen, az örökös halálának napjától számítandó 90 nap alatt eszközöndő. Ezeknek az idézett rendelkezéseknek egybevetéséből kitetszik, hogy a hagyatékok bejelentése az eljáró bíróság részéről csak azokban az esetekben eszközöndő, amelyekben a hagyatékok biróilag letárgyaltak; ellenben oly esetekben, amelyekben a hagyatékok biróilag nem tárgyaltak: a bejelentés kötelezettsége az idézett 1881:XXXIV. törvénycikk 4. § d) pontja, illetve 5. § e) pontja értelmében bírálandó el, vagyis tehát az a törvényes, vagy végrendeleti örökösök által eszközöndő. A kiszabási iratok adataiból kitetszik, hogy panaszos esetében a hagyatéknak biróilag való letárgyalása fenn nem forgott, hanem hogy panaszos az 1904. évi szeptember hó 8-ik napján végrendelet hátrahagyása mellett elhalt Sch. Ferencnek hagyatékát a budapesti VII. ker. királyi járásbíróság által az 1905. évi április hó 18-dik napján 1905. öb. 3/2. szám alatt kiadott örökösödési bizonyítvány alapján szerezte meg. Az 1894. évi XVI. törvénycikk 98—106. §§-ai, melyek az 1868. évi XLV. törvénycikk 579—581. §§-ainak helyébe léptek, az örökösödési és hagyományi bizonyítvány kiadására vonatkozó rendelkezéseket foglalják magukban. Már magábanvéve az a körülmény, hogy az idézett §§-ok a X-dik fejezetben külön és a hagyatékok tárgyalásáról szóló VI-ik fejezettől elkülönítve foglaltak össze, nemkülönben az idézett törvénycikk 99. §-ának az a rendelkezése, mely szerint az a) és b) pontokban megszabott feltételeknek igazolása esetében, ha az örökség tárgyai között ingatlanok is vannak és az id. törvénycikk 2. §-ában az örökösödési eljárás hivatalból való megindítására nézve felsorolt eseteknek egyik se forog fenn: az örökös, vagy a hivatalos eljárás nélkül kiegyezett örökösársak, az illetékes járásbíróságtól az örökösödési bizonyítványnak kiadását kérhetik; igazolják azt, hogy az örökösödési bizonyítványnak kiadása és az ezzel kapcsolatos eljárás hagyatéki tárgyalásnak nem tekinthető. Ebből pedig szükségképen következik, hogy az örökösödési bizonyítvány kiadásának kérése magábanvéve az örökös, a hagyatéknak az előbb hivatkozott törvényszakaszok szerinti bejelentési kötelezettsége alól fel nem menti, illetve a bejelentésnek ezt

a feladatát a bíróságra át nem hárítja. És ezzel szemben nem volt figyelembe vehető panaszosnak az a védekezése sem, hogy a hagyatéki ingatlanból állván, abban az esetben, ha az örökös halálától számított 3 hónap alatt az örökösödési bizonyítványnak kiadása nem kéretett volna, az 1894:XVI. törvénycikk 4. §-a szerint a hagyatéki eljárás hivatalból lett volna megindítandó. Nem volt ez figyelembe vehető, mivel abból kitetszőleg, hogy az örökösödési bizonyítvány a bíróság részéről tényleg kiadott, világos, hogy az elbírálás alatt levő esetben mint különben ez a panasziratban foglaltakból is kitűnik, az örökösödési bizonyítványnak kiadása tényleg a törvényes határidőn belül, és illetve az 1894:XVI. t.-cz. 99. §-ának utolsó bekezdésében foglaltaknak megfelelően, addig kéretett, míg a hagyatéki bíróság az idézett törvénycikk 4. §-a értelmében az örökösödési eljárást hivatalból meg nem indította, s mivel az előbbieken kifejtettek szerint, a bíróság részéről a panaszos kérelmére tényleg alkalmazásba vett örökösödési bizonyítvány kiadása hagyatéki tárgyalásnak nem tekinthető s végül mivel egy csupán bekövetkezhetett, de az adott körülmények szerint a hivatkozott törvényrendelkezéseknek megfelelően, teljesen elmaradt, hivatalból megindítandó hagyatéki eljárásnak pusztán lehetősége panaszosnak bejelentési kötelezettségét meg nem szüntethette. A rosszhiszeműség és a kincstár megkárosítására irányuló szándék fenforgásának hiányára, valamint a méltányosságra való hivatkozás, a panaszolt határozatnak megváltoztatására elfogadható okul nem szolgálhatott és pedig előbbi azért, mert a bély. és ill. törv. és szab. 102. §-a a birság kiszabhatóságának feltételül a rosszhiszeműségnek, illetve az említett megkárosítási szándéknak fenforgását nem kívánja meg, utóbbi pedig azért, mert a pusztán méltányossági szempontoknak figyelembevétele, — tekintettel az 1896:XXVI. törvénycikkben foglalt rendelkezésekre — kívül esik a magyar királyi közigazgatási bíróságnak hatáskörén. (1947/1906. sz.)

*

146. A 630 koronát túl nem haladó kamat vagy életjáradék utáni adómentesség, — amennyiben az illető fél összes jövedelme adósságainak levonása nélkül a jelzett összegnél nem több — a jogi személyeket egyáltalán nem, hanem csakis a természetes személyeket illeti meg. (13,369/1906. sz.)

*

147. Az illetékegyenértékköteles vagyon élvezetére jogosított személyt a jogelődjét terhelő két éven belüli tartozásért személyes fizetési kötelezettség terheli. (4111/1906. sz.)

Közlemények.

A kir. közjegyzők országos egyletének központi bizottsága május hó 15-én tartott üléséről a következő jegyzőkönyv vétetett fel:

Elnöklő *Zimányi Alajos* kir. közjegyző üdvözölvén a megjelenteket, előterjeszti *Tegyey Lajos* volt szombathelyi kir. közjegyző özvegyének segély iránti kérelmét. A bizottság a kérvény beható mérlegelése után meggyőződésén arról, hogy a segélyezés szükségessége kérvényező özvegy teljes vagyontalansága folytán a legteljesebb mérvben fenforog, részére ötszáz (500) korona segélyt szavaz meg s ez összegnek a segélyalapról leendő kifizetése iránt az egyleti pénztárost jegyzőkönyvi kivonattal utasítja.

A biróilag megítélt tagdíjhátralékok behajtása ügyében a központi bizottság tudomásul veszi, hogy elnök a közgyűlés határozatából ismételt felhívást intézett a hátralékosokhoz, hogy hátralékos tagdíjaikat 1907. évi július hó 1-én kezdődő négy egyenlő havi részletekben annyival is inkább törleszteni el ne mulasztják, mert ellenkező esetben díjhátralékuk végrehajtás útján fog behajtatni s hátralékosok a tagok sorából törlendőek lesznek.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

*

Közjegyzői díj az örökösödési eljárásban. Mult szá-munkban ily cím alatt közzétett felhívásunkra közöltetett velünk a kolozsvári tábla 607/1904. számú végzése, mely az 1894: XVI. t.-cz. 117. §-a értelmében megállapítja az eljáró közjegyzőnek minden azon hagyatékok után számított díjait, melyeknek tárgyalása szükséges volt. A „Felsőbirósági határozatok“ cz. rovatunkban egész terjedelemben közölt határozatra való hivatkozással már most teljes-ülési táblai határozat is lesz provocalható ezen kérdésben. Az alapul szolgált tényállás kitűnik az eljáró kir. közjegyzőnek alább közölt felfolyamodásából:

A sérelmes végzés csakis *Bungerdeán Ilia*, ennek neje *Kosztin Jusztina* és *Bungerdeán Juon* hagyatéka után állapítja meg a tárgyalási díjat, míg a szintén örökhagyó *Bungerdeán Ipáte* után egyáltalán nem állapít meg semmit és *Bungerdeán Juon* után sem állapítja meg annak tényleges hagyatéki vagyona után.

A bíróság a részletesen külön-külön megállapított s a tényleges állagnak megfelelő hagyatéki állagokat összevonva, az ügyet magából az átadási végzésből meg nem érthetővé tette.

A *Bungerdeán Ipáte* hagyatékanak megállapítása szükséges és kikerülhetetlen volt, mert ő édes atyjától vagyont örökölt s az ő halála után ezen vagyon az ő örökösei a neje *Pap Mária*, továbbá anyja *Kosztin Isztina* és testvére *Bungerdeán Juon* (e két utóbbi szintén örökhagyó) közt a jkvhez A) alatt csatolt békelevél szerint egyezés tárgyat képezte.

Tehát ennek is volt hagyatéki vagyona, amit tárgyalni kellett annál is inkább, mert ez után oly örökösök vannak, kiknek jogosultságuk hagyatékanak külön tárgyalása nélkül megérteni, megállapítani lehetetlen volt.

Bungerdeán Juon után meg csakis a tényleg nevén állott vagyon értéke után állapította meg a bíróság a tárgyalási díjat, már pedig hagyatékot nemcsak telekkönyvileg az örökhagyó nevén álló vagyon képez, hanem mint jelen esetben, azon vagyon is, amelyre nézve öröksége megnyílt, de még nem áll nevén telekkönyvileg.

Ezen vagyont is mindig figyelembe venni és tárgyalni kell elkülönítve és pedig egyrészt a kincstár érdekében, mert hisz az illetéki díjjegyzék szerint az örökösödési illeték minden egyes örökhagyó után maradt tiszta hagyatéki vagyon után szabandó ki (tehát bele kell venni az örökölt, de nevén még nem álló értéket. (L. *Lasitz Illetékdíjjegyzék* magyarázat 95. tétel B) pont 3-ik jegyzet). Itt főleg azért is szükséges és elkerülhetetlen a külön megállapítás, mert mindenik örökhagyó után más-más százalék szerinti illeték jár.

De nemcsak a kincstár, hanem a felek elkerülhetetlen érdeke is, hogy minden egyes közbeeső örökhagyónak megállapíttassék és tárgyal-tassék hagyatéki vagyona és hogy az utolsó örökhagyó hagyatéki állagának megállapításánál tekintetbe vétessék az örökölt érték is, mert hisz a leltár jogkedvezménye melletti örökösödési nyilatkozat, mely szerint örökhagyó adósságaiért az örökölt érték erejéig felelősek az örökösök, nem bírna gyakorlati jelentőséggel. Ezen okok teszik szükségessé a hagyatéki vagyonnak külön megállapítását, külön tárgyalását, mert hogy az utolsó örökhagyó hagyatéki vagyona megállapítható legyen, tárgyalni kell az összes közbeeső örökhagyók hagyatékát s ily esetben a tárgyaló közjegyző részére a díj minden általa tárgyalt hagyatékiért külön állapítandó meg. (1894. évi XVI. t.-cz. 117. §-nak utolsó bekezdése.)

A törvény intentiója a díjak megállapításánál a fentiek voltak.

Más értelme az 1894. XVI. t.-cz. 117. §-a utolsó bekezdésének nem lehet.

A sérelmes végzés azon kijelentése, hogy itt csak három hagyatéki van (tehát *Bungerdeán Ipáte* után hagyatéki vagyon nem maradt), ellenkezik az ált. polg. törv. könyv 537. §-nak rendelkezésével.

*

Személyi hírek. Kinevezettek kir. közjegyzőkké *Galánffy János* debreczeni kir. közjegyző Debreczenbe; *dr. Cselley Kálmán* magyaróvári kir. közjegyzőhelyettes Magyaróvárra; *dr. Molnár Albert* czeplédi gyakorló ügyvéd, országgyűlési képviselő Czeplédre; *dr. Matolcsy Sándor* czeplédi kir. közjegyzőhelyettes Vácra és *dr. Onody Kálmán* makói közjegyzőhelyettes Felső-Vissóra. Áthelyeztetett *dr. Králik Árpád* dunaszerdahelyi kir. közjegyző Nagy-Szombatba.

K ü l f ö l d.

Német-osztrák közjegyzőgyűlés fog tartatni folyó évi szeptember hó 7-én Bécsben a következő napirenddel: 1. Kivánatos-e a közjegyzőségnek elvileg egységes szabályozása? 2. A modern nemzetközi érintkezés és kölcsönös jogsegély érdekei a közjegyzői okirati formáknak és a közjegyzői hatáskörnek, mely értelmű újjaszabályozását igénylik? 3. Ajánlatos-e és mily előfeltételek mellett, a közjegyzői okiratokat a nemzetközi érintkezésben egyenlő bizonyító erővel és végrehajthatósággal felruházni?

*

Porosz közjegyzői statistika. Közjegyzők száma 2139. Egy közjegyzőre esik 227 szerződés, 16 végrendelet, 6 telekkönyvi beadvány, 156 a közjegyző által készített okirat aláírásának hitelesítése, 102 egyéb aláírás-hitelesítés, 178 örökségi osztály, 100 váltó-óvás, 14 letét. Míg a közjegyzői forgalom folytonos emelkedésben van, addig a bíróságok által felvett közokiratok száma állandóan csökken.

*

A jelzálogkölcsönök átváltoztatásánál (conversio) adandó bélyeg- és illetékmentesség tárgyában Ausztriában folyó évi márczius hó 1-én új törvény lépett életbe, mely a következő lényeges intézkedéseket tartalmazza: Az illetékmentesség megadása független a conversionális ügyletnek záros határidő alatt való bejelentésétől és ex lege áll be. Az illetékmentesség csupán a nyilvános felügyelet alatt álló hitelintézetek, takarékpénztárak, biztosító intézetek, bejegyzett hitel- és előlegezési egyletek, valamint árvapénztárak útján történő conversiókra vonatkozik. A kamatlábnak egyébként megkövetelt, legalább $\frac{1}{4}\%$ -al való leszállítása nem szükséges, ha egy nem törlesztéses vagy a hitelező által felmondható kölcsön törlesztéses és a hitelező által fel nem mondható kölcsönre változtatatik át a kamatláb leszállítása nélkül is. A kamatlábak összehasonlításánál a telekkönyvi bejegyzés irányadó. Az illetékmentesség csupán legalább is hat évre szóló kölcsönökre vehető igénybe.

*

A házassági szerződések díjainak és illetékeinek leszállítása iránt nyújtott be kérvényt a német nők jogvédő egyesülete a porosz képviselőházhoz. Az igazságügyi bizottság a kérdés felett napirendre tért azzal, hogy a forgalom érdekében nem áll a házassági szerződéseknek és ezzel a törvényes házassági vagyoni jogtól való eltéréseknek megkönnyítése.

*

A női kiházasítás az osztrák pénzügyminiszternek 1907. márczius 5-én kelt rendelete szerint minden esetben II. fok. illeték alá vonandó, mert a nő azzal, hogy kiházasítást visz férje házához, a házassági terhekhez való hozzájárulásra kötelezi magát. A mi illetéki díjjegyzékünk 43. t. szerint tudvalevőleg csak azon kiházasítási tárgyak esnek a II. fok. illeték alá, melyek közös használatra alkalmasak.

*

Osztrák joggyakorlat. Telepítés esetében a váltót fizetés végett a telepesnek, illetve a telep helyén az intézvényezettnek kell bemutatni, de a biztonság hiánya miatti bemutatásnak és óvásnak mindig, tehát telepítés esetében is, az elfogadó ellen kell történnie. A telepítés csupán a váltóösszegnek az esedékesség napján való fizetésére vonatkozik, de a biztonság hiánya miatti bemutatás és óvás mindig az elfogadó lakhelyén kell hogy történjék. (*Legfelsőbb törvényszék 1906. december 5.*) Az azonossági tanuknak az ügyletnél, illetve aláírásnál jelen kell lenniök és így az ügyfelek személyazonossága iránti más alkalommal való megkérdeztetésük nem elegendő. Személyes ismeretség alatt általános nyelvhasználat szerint az illetőnek hosszabb időről való ismerése értendő, melyet egy véletlen egyszeri találkozás, állandó érintkezés nélkül meg nem állapít, a subjectiv meggyőződés pedig nem pótolhat. (*U. a. mint fegyelmi bíróság 1907. januárius 31.*) Ha egy közkereseti társaságból valamennyi tag egynek kivételével kilép, utóbbi a céget mint egyedüli birtokos tovább használhatja, amihez a kilépő tagok közül csupán azoknak beleegyezése szükséges, akiknek neve a cégben előfordul. (*U. a. 1907. januárius 8. Teljes-ülési határozat.*) Az örökhatályú ügyvédi irodájának átadásáért az özvegynek fizetett összeg nem képez hagyatékot (*U. a. 1906. december 28.*) A közjegyzőnek, mint bírói megbizottnak járó díjak és költségek arra való tekintettel állapítandók meg, hogy az összes munkálatok, ha nem is általa személyesen, de az ő személyes felelőssége mellett teljesítendőek. (*U. a. 1907. márczius 6.*) Kézjegy hitelesítésénél a közjegyző személyzetéhez tartozó egyének is alkalmazhatók tanukul. (*U. a. mint fegyelmi bíróság 1907. február 21.*) A váltó bal szélén

lévő aláírás kibocsátói aláírásnak nem tekinthető, mert annak közvetlenül a váltó szövege után kell következnie és a váltó mint specifikus forgalmi eszköz, ezen természetéből szükségképen következik, hogy annak pusztá megtekintéséből felismerhető legyen, milyen minőségben történtek az aláírások. (U. a. 1907. február 5.) Az a szerződés, mely szerint a mostoha atya leányának férjhezmenetele esetére bizonyos évi járadékot biztosít, ajándékozási szerződésnek tekintendő, melynek érvényességéhez közjegyzői okirat szükséges. (U. a. 1907. január 10.) Nem kamatozó vételárhátralékkövetelés után kamatfizetés megállapítása illetékköteles ügyletújításnak tekintendő és az egész tőke után számítandó II. fok. illeték alá esik. (Közigazgatási bíróság 1906. május 1.) Az örökhagyó által egy harmadik személynél letett értékpapírcsomag, mely az örökhagyó neje tulajdonául van megjelölve, az ellenkező bizonyításáig az örökhagyó birtokában lévőnek tekintendő és a hagyatékhoz leltározandó. (U. a. május 1.) Ásványvízforrásoknak „bérlete” maguknak a termékeknek, vagyis ingóknak vételét képezi és így III. fok. illeték alá esik. (U. a. 1906. május 5.) Oly visszatérő szolgáltatás, mely a jogosított vagy kötelezett halálával megszűnik, háromszoros összegben vonandó illeték alá. (U. a. 1906. május 22.)

*

Német joggyakorlat. Az elővételi jog kikötése nem esik a ptk. 313. §-ában megállapított közjegyzői okirati kényszer alá. (Reichsgericht 1906. márczius 4.) Az ingatlant terhelő jelzálogi tartozásoknak a vevő általi átvállalása nem jegyezhető be a telekkönyvbe. (Berlini Kammergericht 1906. július 5.) Még meg nem született utóörökösök igényeinek a biztosítására a biztosítéki jelzálog bejegyezhető. (Reichsgericht 1906. október 14.) A kelet helyének rövidített megjelölése (Berlin helyett Bln) nem teszi érvénytelenné a végrendeletet. (Reichsgericht 1907. január 4.) A végrendeletbe beszúrt utólagos pótlások érvénytelenek, mert nyilván a végrendelet kelte után történtek és így azokra nézve a kelet ideje helytelenül van megjelölve. (Kammergericht 1906. november 4.) A levélformában tett végrendeletnek csupán az utónévvel való aláírása (Eure treue Schwester Pauline) nem teszi érvénytelenné a végrendeletet. (U. a. 1906. május 11.) Az örökösödési bizonyítvány kiadása meg nem tagadható a végrendelet érvényességében való kétely alapján. (U. a. 1906. április 5.) Az utóörökösnevezéssel terhelt kizárólagos örökös nem nevezhető ki egyúttal végrendeleti végrehajtónak. (U. o. 1906. október 11.) Egy Németországban állandó lakhelylyel bíró és ott elhalt osztrák állampolgár után örökösödési bizonyítvány kiadható és abban az öröklési jog az osztrák anyagi törvény értelmében tanusítandó. (Drezdai legfőbb törvényszék 1906. május 9.) Egy törvénytelen születésű osztrák állampolgár Németországban, hol állandó lakhelylyel bírt, elhalván, hagyatékára nézve megállapított német

unokatestvéreinek öröklési joga, noha ugyanazon anyától származó osztrák féltestvérek is maradtak utána. Mert az osztrák törvény értelmében a törvénytelen gyermek után csupán anyja bír öröklési joggal, egyéb rokonai azonban nem. A német törvény azon intézkedését pedig, hogy külföldi után a német állampolgárt az öröklési jog akkor is megilleti, ha az csupán a német törvényre van alapítva, az osztrák féltestvérek nem vehetik igénybe és így meg kellett állapítani a német unokatestvérnek törvényes öröklési jogát, noha a német törvény szerint őt a féltestvérek megelőznék. (Reichsgericht 1906. május 31.)